

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-10-02

Kommunstyrelsens kontor

Hållbarhetsutskottet

Kommunstyrelsen

Omvandling av sociala investeringsfonden – utveckling av organisation och ansökningsprocess

Dnr: KS 18/27

Sammanfattning av ärendet

Under våren 2018 genomfördes den årliga uppföljningen av sociala investeringsfonden. Uppföljningen visade att det finns en del brister med den modell av sociala investeringsfonden som bedrivs i Södertälje kommun. Trots bristerna bidrar fonden med positiva effekter för kommunens invånare. Utifrån den uppföljning som redovisades för kommunstyrelsen i juni 2018 beslutades att de nämnder som i dagsläget bedriver projekt genom sociala investeringsfonden blir beviljade undantag från återbetalning till sociala investeringsfonden, sociala investeringsfonden omvandlas och medel läggs istället in i mål och budget som en central budgetpost för särskilda sociala satsningar där nämnderna har möjlighet att ansöka om medel, utan krav på återbetalning. I och med detta fick kontoret även i uppdrag att utveckla organisation och ansökningsprocessen utifrån den nya modellen och redovisa förslag för detta för kommunstyrelsen senast i oktober 2018.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2018-10-02

Rapport ”Omvandling av sociala investeringsfonden – utveckling av organisation och ansökningsprocess”, 2018-09-20

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade i juni 2018 att de nämnder som i dagsläget bedriver projekt genom sociala investeringsfonden blir beviljade undantag från återbetalning till sociala investeringsfonden, sociala investeringsfonden omvandlas och medel läggs istället in i mål och budget som en central budgetpost för särskilda sociala satsningar där nämnderna har möjlighet att ansöka om medel, utan krav på återbetalning. Nämnder kan precis som innan söka om medel för sociala satsningar som syftar till ett främjande och förebyggande arbete för grupper av kommuninvånare för att bryta negativ utveckling i ett tidigt skede. Insatserna ska genomföras så att man ökar människors livskvalité och bidrar till ett tryggare liv för södertäljeborna. Syftet är också att hitta nya arbetssätt för att minska samhällets och kommunens kostnader i framtiden. Precis som tidigare går det att söka om medel för 1-3 år.

Kontoret fick i och med beslutet i juni även i uppdrag att utveckla organisationen och ansökningsprocessen utifrån den nya modellen och redovisa förslag för detta till kommunstyrelsen senast i oktober 2018.

De förslag på förändringar som framförs i rapporten är följande:

- Ekonomidirektören får mandat från stadsdirektören att fatta beslut i beredningsgruppen, stadsdirektören behöver därmed inte ingå i beredningsgruppen.
- Utöver ekonomidirektören, socialdirektören och utbildningsdirektören ingår arbetslivschefen och samhällsbyggnadsdirektören som ordinarie i beredningsgruppen då sociala satsningar berör även dessa verksamheter.
- Styrgrupp och projektgrupp (benämns i nuläget som ledningsgrupp) ska vara kompletta innan ansökan godkänns med ett tydligt syfte och uppdrag. Ledningsgrupp ändras till projektgrupp.
- En gång per år bjuds projektgruppen in till beredningsgruppen för att diskutera projektet och eventuella avvikelser.
- En gång per år anordnas en träff för projektledare av samordnaren för att utbyta erfarenheter samt få eventuellt stöd i rollen som projektledare.
- Processen från ett identifierat behov till beslut tydliggörs genom en processbeskrivning.
- Det evidensbaserade kravet tydliggörs i ansökningsförfarandet.
- Särskilda sociala satsningar läggs in som en central budgetpost i Mål och budget för minst en treårsperiod för att sedan förnyas igen, vilket medför att finansiering för särskilda sociala satsningar säkras direkt i Mål och budget från och med 2019-2021.
- De sociala satsningar kontoren förväntas genomföra, förutsatt att medel för särskilda sociala satsningar beviljas, beskrivs i nämndernas verksamhetsplaner.
- De två projekt som idag bedrivs av medel från sociala investeringsfonden; Kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och Ungdomscoacher, beaktas i mål och budget 2019-2021 så att projekten kan fortsätta enligt beslutad utbetalningsplan.
- Stoppdatum för ansökningar om särskilda sociala satsningar sätts till den 15 februari för att sedan gå upp till beslut i kommunstyrelsen i slutet av mars. Medel för sociala satsningar delges berörd nämnd snarast efter kommunstyrelsens beslut.
- Anvisningar för hur ansökningsformuläret fylls i tas fram.
- Enheten för utredning och hållbarhet kan ge stöd vid de socioekonomiska uträkningar som behöver göras i ansökan.
- Plan för uppföljning ska redovisas tillsammans med ursprungsansökan och tydliggörs i ansökningsanvisningarna.
- En utvärderingsplan där det framgår vem som ska ansvara för utvärderingen och på vilket sätt den ska genomföras ska finnas med redan i ansökan. Detta tydliggörs i ansökningsanvisningarna.
- En viss procent av de beviljade medlen för en social satsning ska gå till utvärdering av satsningen och ska beskrivas redan i ansökan.
- En implementeringsplan med checklista läggs till i ansökningsformuläret.
- Tjänstepersoner på ledningsnivå, förtroendevalda i kommunstyrelsen samt relevanta nämnder får utbildning i sociala satsningar för att få en ökad förståelse för bland annat socioekonomiska beräkningar (se bilaga 2).
- Sociala satsningar lyfts som en informationspunkt på KLG (kommunledningsgruppen) och kommunstyrelsens sammanträden.
- En kommunikationsplan tas fram för att sprida information om sociala satsningar till förtroendevalda, tjänstepersoner och allmänheten i kommunen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

1. Särskilda sociala satsningar läggs in som en central budgetpost i Mål och budget vilket medför att prioritering behöver göras i förhållande till övrig verksamhet men att finansiering kan säkras direkt i Mål och budget.
2. Den återstående kostnaden för de två pågående projekten (KAA och Ungdomscoacher) är enligt beslutade utbetalningsplaner följande:

*Ungdomscoacher		År 4
Kostnad (tkr)	Budgetår	2019
Totalt		900

*Utbetalningsplaner beslutade av kommunstyrelsen.

*Kommunala aktivitetsansvaret (KAA)		År 3	År 4
Kostnad (tkr)	Budgetår	2019	2020
Totalt per år		1500	750

3. De uppskattade kostnaderna för utbildning uppgår till cirka 30 tkr.
4. Övriga förslag på förändringar innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

Kommunstyrelsens kontors förslag till hållbarhetsutskottet:

Hållbarhetsutskottet tillstyrker förvaltningens förslag till kommunstyrelsen.

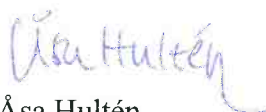
Kommunstyrelsens kontors förslag till kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar de förslag på förändringar som framförs i rapporten "Omvandling av sociala investeringsfonden – utveckling av organisation och ansökningsprocess", som bland annat innebär att finansiering av särskilda sociala satsningar ska inrymmas i Mål och budget från och med 2019-2021.

Rickard Sundbom

Stadsdirektör

Åsa Hultén

T.f. chef för enheten för utredning och hållbarhet

Handläggare: Elin Malmqvist
 Utredare
 Enheten för utredning och hållbarhet
 Telefon (direkt): 08-523 029 87
 E-post: elin.malmqvist@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder
 Social- och omsorgskontoret
 Utbildningskontoret
 Arbetslivschefen
 Samhällsbyggnadsdirektören
 Kommunstyrelsens kontor, enheten för utredning och hållbarhet

Rapport | 2018-09-20

Omvandling av sociala investeringsfonden

- Utveckling av organisation och ansökningsprocess

Elin Malmqvist
Utredare
Enheten för utredning och hållbarhet
Telefon (direkt): 08-523 029 87
E-post: elin.malmqvist@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Ny modell för sociala investeringar	3
2.1 Organisation	4
2.2 Ansökningsprocess	5
2.3 Uppföljning, utvärdering och implementering	6
2.4 Kommunikation.....	7
Bilaga 1 Processbeskrivning.....	8
Bilaga 2 Förslag på utbildningar	10

1. Inledning

Kommunstyrelsen beslutade i juni 2018 att de nämnder som i dagsläget bedriver projekt genom sociala investeringsfonden blir beviljade undantag från återbetalning till sociala investeringsfonden. Sociala investeringsfonden omvandlas och medel läggs istället in i mål och budget som en central budgetpost för särskilda sociala satsningar där nämnderna har möjlighet att ansöka om medel, utan krav på återbetalning. Nämnder kan precis som innan söka om medel för sociala satsningar som syftar till ett främjande och förebyggande arbete för grupper av kommuninvånare för att bryta negativ utveckling i ett tidigt skede. Insatserna ska genomföras så att människors livskvalité ökar och att de bidrar till ett tryggare liv för södertäljeborna. Syftet är också att hitta nya arbetssätt för att minska samhällets och kommunens kostnader i framtiden. Precis som tidigare går det att söka om medel för 1-3 år.

Kontoret fick i och med beslutet i juni även i uppdrag att utveckla organisationen och ansökningsprocessen utifrån den nya modellen och redovisa förslag för detta till kommunstyrelsen senast i oktober 2018.

2. Ny modell för sociala investeringar

Enligt SKL (Sveriges kommuner och landsting) krävs följande för ett lyckat arbete med sociala investeringar:

- *Reserverade medel för att finansiera tvärsektoriella satsningar. Medlen ska kunna användas strategiskt, inte vara knutna till något enskilt stuprör och syftet med dem ska vara förankrat i organisationen.*
- *Enighet på politisk och högsta tjänstemannanivå om syftet med att arbeta med sociala investeringar*
- *Tydliga och tillgängliga kriterier för arbetet med sociala investeringar*
- *Särskilt avsatta eller tillgängliga stödfunktioner för analys, statistik, projektledning, uppföljning och utvärdering som har i uppdrag att stödja arbetet.*
- *Samordnare eller ansvarig för att driva och stödja utveckling. Ansvariga ska ha mandat att analysera behov, identifiera gap och ta fram underlag för satsningar.*
- *Strukturer som gör det lättare att kontinuerligt förankra och kommunicera resultat och slutsatser till ledning och verksamheter.*
- *Forum för att fatta beslut och följa upp på politisk nivå och ledningsnivå, som speglar att arbetet är tvärsektoriellt och strategiskt förankrat.*
- *Forum för sakområdeskompetens på verksamhetsnivå, där funktioner med förankring i verksamheterna möter de som arbetar med att stödja utvecklingsarbetet.¹*

Dessa kriterier, utöver den uppföljning som genomfördes av sociala investeringsfonden våren 2018, har legat till grund för de förslag på förändringar som framförs i den här rapporten.

¹ Uppdrag Psykisk Hälsa (SKL) www.uppdragpsykiskhalsa.se/sociala-investeringar/det-har-kravs-for-att-lyckas-med-sociala-investeringar/

Nedan beskrivs förslag på utveckling av organisation och ansökningsprocess för sociala satsningar i Södertälje. Utöver det finns ett antal förändringsförslag gällande uppföljning, utvärdering, implementering och kommunikation.

2.1 Organisation

När det gäller organisationen för sociala investeringar ser det idag ut som följande:

Strategisk organisation:

1. Kommunstyrelsen har på delegation från kommunfullmäktige mandat att fatta beslut om medel för sociala investeringar.
2. Beredningsgrupp som ansvarar för att bereda ansökningar och ta beslut om vilka ansökningar som ska gå vidare till kommunstyrelsen för beslut. I beredningsgruppen finns stadsdirektören, ekonomidirektören, socialdirektören och utbildningsdirektören. I beredningsgruppen finns även samordnaren för sociala investeringar (utredare på enheten för utredning och hållbarhet, Ksk). Beredningsgruppen träffas två gånger per år.
3. Samordnare för sociala investeringar som ansvarar för att ta emot ansökningar, bereda dessa inför beredningsgruppens möten tillsammans med projektansvarig, ansvarar för att samla in uppföljningar av projekten och redovisa detta för kommunstyrelsen.

Förslag på förändringar:

- **Ekonomidirektören får mandat från stadsdirektören att ta beslut i beredningsgruppen, stadsdirektören behöver därmed inte ingå i beredningsgruppen.**
- **Utöver ekonomidirektören, socialdirektören och utbildningsdirektören ingår arbetslivschefen och samhällsbyggnadsdirektören som ordinarie i beredningsgruppen då sociala satsningar berör även dessa verksamheter.**

Projektorganisation:

Projektorganisationen består av en styrgrupp, en ledningsgrupp, en referensgrupp och ett antal arbetsgrupper ute i verksamheterna. Dessa ska beskrivas och vara utsedda redan i ansökningsformuläret.

Förslag på förändringar:

- **Styrgrupp och projektgrupp (benämns i nuläget som ledningsgrupp) ska vara kompletta innan ansökan godkänns med ett tydligt syfte och uppdrag. Ledningsgrupp ändras till projektgrupp.**

Koppling mellan strategisk- och projektorganisation:

Uppföljningen av sociala investeringsfonden i Södertälje visade på att det är viktigt med en dialog mellan den strategiska och operativa organisationen för att tidigt upptäcka avvikelser i projekten.

Förslag på förändringar:

- **En gång per år bjuds projektgruppen in till beredningsgruppen för att diskutera projektet och eventuella avvikelser.**

- **En gång per år anordnas en träff för projektledare av samordnaren för att utbyta erfarenheter samt få eventuellt stöd i rollen som projektledare.**

2.2 Ansökningsprocess

Forskning visar på att sociala investeringar ska initieras utifrån behov och genom en behovsanalys. Det är svårt att förkorta en ansökningsprocess för sociala investeringar men det är möjligt att tydliggöra de olika stegen i processen så att förståelsen ökar. Den metod som väljs för sociala investeringar ska grunda sig på evidens och forskning.

Förslag på förändringar:

- **Processen från ett identifierat behov till beslut tydliggörs genom en processbeskrivning (se bilaga 1).**
- **Det evidensbaserade kravet tydliggörs i ansökningsförfarandet.**

Särskilda sociala satsningar läggs in som en central budgetpost i mål och budget vilket medför att finansiering kan säkras direkt i mål och budget för varje treårsperiod. Syftet är att göra sociala satsningar till en del av mål och budgetarbetet. De sociala satsningarna bör sedan ingå i nämndernas verksamhetsplanering och därför begränsas ansökningsmöjligheterna för nya projekt till en gång per år. Dessa satsningar grundar sig på en väl genomförd behovsanalys. Nämndernas verksamhetsplaner beskriver de sociala satsningar kontoret förväntas genomföra, förutsatt att medel för särskilda sociala satsningar beviljas.

Förslag på förändringar:

- **Särskilda sociala satsningar läggs in som en central budgetpost i Mål och budget för minst en treårsperiod för att sedan förnyas igen, vilket medför att finansiering för särskilda sociala satsningar säkras direkt i Mål och budget från och med 2019-2021.**
- **De sociala satsningar kontoren förväntas genomföra, förutsatt att medel för särskilda sociala satsningar beviljas, beskrivs i nämndernas verksamhetsplaner.**
- **De två projekt som idag bedrivs av medel från sociala investeringsfonden; Kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och Ungdomscoacher, beaktas i Mål och budget 2019-2021 så att projekten kan fortsätta enligt beslutad utbetalningsplan.**
- **Stoppdatum för ansökningar om särskilda sociala satsningar sätts till den 15 februari för att sedan gå upp till beslut i kommunstyrelsen i slutet av mars. Medel för sociala satsningar betalas ut snarast efter kommunstyrelsens beslut.**

Uppföljningen av sociala investeringsfonden visade att ansökningsprocessen upplevdes som lång och onödigt krånglig. Ansökningsformuläret upplevdes som svårt och på en teoretisk avancerad nivå. För att kunna fylla i ansökningsformuläret behövs kunskap om socioekonomiska uträkningar. Någon menade även att det är höga krav i ansökan men att dessa krav sedan inte är av större vikt.

Förslag på förändringar:

- **Anvisningar för hur ansökningsformuläret fylls i tas fram.**

- **Enheten för utredning och hållbarhet kan ge stöd vid de socioekonomiska uträkningar som behöver göras i ansökan.**

2.3 Uppföljning, utvärdering och implementering

Kontinuerlig uppföljning är en grundläggande förutsättning för att upptäcka brister och avvikelser i en social investering. Uppföljningarna av de sociala investeringarna i Södertälje görs i samband med delårsboksluten samt årsbokslutet. Varje projekt ska ha en plan för uppföljning där det ska framgå hur resultaten ska mätas och vid vilka tidpunkter de ska redovisas. Denna plan för uppföljning ska i regel redovisas tillsammans med ursprungsansökan och sedan följa med som bilaga till boksluten.

Förslag till förändring:

- **Plan för uppföljning ska redovisas tillsammans med ursprungsansökan och tydliggörs i ansökningsanvisningarna.**

I rutinerna för uppföljning av sociala investeringar står det att den löpande uppföljningen i samband med boksluten ger en bra utgångspunkt inför arbetet med slutrapporten. Den ”stora” utvärdering görs när satsningen är avslutad. I utvärderingen ska framgå vilka socioekonomiska, verksamhetsmässiga och andra vinster som uppnåtts.

Förslag till förändring:

- **En utvärderingsplan där det framgår vem som ska ansvara för utvärderingen och på vilket sätt den ska genomföras ska finnas med redan i ansökan. Detta tydliggörs i ansökningsanvisningarna.**
- **En viss procent av de beviljade medlen för en social satsning ska gå till utvärdering av satsningen och ska beskrivas redan i ansökan.**

Vid tecken på ett positivt resultat av en social satsning bör en implementeringsplan direkt påbörjas. Uppdrag psykisk hälsa² har tagit fram en checklista för implementering av sociala investeringar.

Förslag på förändring:

- **En implementeringsplan med checklista läggs till i ansökningsformuläret.**

² www.uppdragpsykiskhalsa.se

2.4 Kommunikation

När sociala investeringsfonden initierades genomfördes informationstillfällen för nämnderna i kommunen men sedan dess har ingen informationsspridning gjorts. För att öka kunskapen om sociala satsningar men också utvecklingsarbete inom kommun bör kunskapen stärkas bland tjänstepersoner och förtroendevalda. Socioekonomiska beräkningar och vinster är en stor del i arbetet med sociala satsningar. Det är därför avgörande med rätt kunskaper om detta.

Förslag på förändringar:

- **Tjänstepersoner på ledningsnivå, förtroendevalda i kommunstyrelsen samt relevanta nämnder får utbildning i sociala satsningar för att få en ökad förståelse för bland annat socioekonomiska beräkningar (se bilaga 2).**
- **Sociala satsningar lyfts som en informationspunkt på KLG (kommunledningsgruppen) och kommunstyrelsens sammanträden.**
- **En kommunikationsplan tas fram för att sprida information om sociala satsningar till förtroendevalda, tjänstepersoner och allmänheten i kommunen.**

Bilaga 1 Processbeskrivning

Processen från ett identifierat behov till beslut om en satsning består av flera steg och pågår i mellan 6-7 månader.

1. Behovsanalys

Med hjälp av statistik och verksamhetsdata kan behov synliggöras och identifieras. Utför behovsanalys, gemensamt över förvaltningsgränserna.

Ett första kriterium för en social satsning är att den ska svara mot ett befintligt behov hos en identifierad målgrupp. För att verkligen förstå behoven på ett område krävs en djupgående analys av tillgänglig data.

De olika stegen kan se ut så här:

- Analysera resultat för olika målgrupper för att se var behoven är störst.
- Kartlägg vilka insatser som ges. Vad har verksamheterna för bild av behoven?
- Jämför verksamhetsföreträdarnas bild med vad som går att utläsa av statistiken.
- Nå samsyn i organisationen kring vilka de verkliga behoven är.

Behovsanalysen bör påbörjas senast efter sommaren och pågår 1-2 månader.

2. Välj satsning

När det finns ett identifierat, prioriterat behov och en idé om målgrupp är det dags att välja satsning. För att satsningen verkligen ska bidra till förbättrade resultat behövs följande bedömas:

- Hur väl en specifik satsning svarar mot valda behovsområden
- Att de insatser som satsningen innehåller är underbyggda av evidens eller beprövad erfarenhet
- Hur stor den förväntade effekten är
- Hur enkelt det skulle vara att införa satsningen i den ordinarie verksamheten

3. Idéprövning

Efter att behovet, målgrupp och satsning är vald görs en idéprövning till beredningsgruppen som prövar om idén uppfyller de krav som är nödvändiga för att genomföra en social satsning.

Idéprövningen bör lämnas in till beredningsgruppen senast i oktober.

4. Satsningen skrivs in i verksamhetsplanen

Om beredningsgruppen godkänner idéprövningen ska satsningen skrivas med i berörda nämnders verksamhetsplaner för kommande år. Satsningen beskrivs och ska genomföras förutsatt att medel beviljas från mål och budget för särskilda sociala satsningar.

5. Ansökan

När nämnden godkänt verksamhetsplanen kan en ansökan lämnas in till beredningsgruppen utifrån ansökningsformuläret och de ansökningsanvisningar som finns. I det här skedet kan samordnaren för sociala satsningar på enheten för utredning och hållbarhet vara behjälplig.

Ansökningsförfarandet bör påbörjas så fort idéprövningen är godkänd.

Ansökan ska vara inlämnad senast den 15 februari.

6. Beredning och beslut

Underlaget till beredningsgruppen är en komplett ansökningsblankett, en utvärderingsplan samt en implementeringsplan. Ansökningarna ska samberedas mellan kontoren och det upprättas en gemensam ansökan som avser samtliga berörda kontor. Om beredningsgruppen godkänner ansökan beslutar kommunstyrelsen om sociala satsningar på delegation av kommunfullmäktige.

Bilaga 2 Förslag på utbildningar

Sveriges kommuner och landsting (SKL) erbjuder utbildningar i arbetssättet sociala investeringar och varför strategiska medel i form av sociala investeringar kan vara en viktig förutsättning för effektivt utvecklingsarbete.

Utbud av utbildningar:

Tjänstepersoner

Beskrivning: En heldagsutbildning enligt ett beprövat koncept där kursledarna går igenom en del strategiska frågor men framförallt fokuserar på de operativa delarna: behovsanalys, insatsdesign, uppföljning, utvärdering samt implementering.

Utbildningen består av korta introföreläsningar, grupparbete (3-6 personer) med stöd av ett utbildningskompendium där ett fiktivt case presenteras, mentometerfrågor och individuellt test.

Kostnad: 20 tkr för 10-120 personer, ev. kostnad för kursmaterial

Politiker

Beskrivning: Workshop/utbildning på 2-3 timmar där kursledarna går igenom politikens roll och försöker höja förståelsen för systematiken som krävs för ett framgångsrikt utvecklingsarbete.

Kostnad: 10 tkr för 10-30 personer

Kontaktperson: Thomas Bokström, SKL